

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRACȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Grija de Banat

III.

Revenim la titlul de mai sus *), deoarece atenția ce datorăm, în deobște, fraților din Banatul cu frontiere fracturate și cu prea multe neajunsuri interne, nu poate fi exhaustată d'abia prin câteva cuvinte, de ocazie sau de alte socoteli, așternute pe hârtie de tipar.

Stăm, încă, sub sugestiile constatărilor și ale discuțiilor din jurul adunării generale a „Astrei” dela Timișoara.

Cu acel prilej s'a hotărât să se aplice un metod de lucrare în cadrele „Astrei” în Banat în spirit religios cât mai accentuat. Metodei de propagandă culturală, adică, s'a zis: să i-se adaogă și temeuri etice, metoda *mistică*, pentru a se pătrunde, mai adânc și mai efectiv, în special în sufletul bănățean așa de accesibil pentru Artă, căci doară i se vor trezi, mai ușor, îndemnurile pentru o revenire morală spre a ne scăpa neamul, în Banat, din gura sigurei pieriri spre care merge.

Noi, între cei dintâi, mai ales ca fețe bisericesti, aplaudăm din tot sufletul hotărârea, așa de limpede și de cu temei, a „Astrei” — care n'a fost, nici până aci, străină de idealul religios — de a-și fundamenta programa de acțiune pe temeuri etice. Dar, cum spuneam anterior, mărturisim și acum teama, că propaganda culturală, chiar și în condițiile de strânsă legătură cu religia și credința creștină, tot nu va putea face de prisos aplicarea măsurilor coercitive, pe cari le înfățișam în articolul precedent.

Amvoanele noastre din Banat, și până aci, au răsunat, prin hărnicia și trezvia preoților, din ce în ce mai luminați și inzestrați. Și totuși, am ajuns unde suntem. Și, prin urmare, pentru a ne smulge Neamul din bălăriile rătă-

cirilor morale și din gura pierirei cu zile, va trebui ca „Astra”, prin factorii săi de conducere și de propagandă, să caute formula unei întruniri, de lucrători ai săi și de reprezentanți ai bisericilor românești, pentru a întocmi, de comun acord și nu cu întârziere, un program de acțiune, după bunele intenții ale „Astrei”.

Din adins ne ferim de a da sugestii mai deaproape, lăsând ca necesarele precizări de proiecte să pornească dela cei în drept în primul loc, din partea bisericească și a „Astrei”.

Atâta doar adăogăm, că fără a se găsi modalitățile unei acțiuni, sincere și stăruitoare și unite cu adevărat în gândul de salvare a vieții românești bănățene, hotărârea din chestiune a adunării generale a „Astrei” va rămânea fără nici un efect mai de seamă. Și ar fi păcat să fi proorocit noi!

O singură indicație, totuși, ne îngăduim să dăm, în chipul unei întrebări:

— Dacă în Banat există o veche episcopie românească, la Caransebeș, și alta destul de proaspătă, la Lugoj, și una și alta cu Cleruri luminate din destul pentru misiunea lor a parte, — cum se face, totuși, că tocmai în acest Banat ne lovește, mai strivitor ca oriunde, dezastrul decadenței, sub raport moral și numeric, a poporului român?

Noi credem că, atunci când fețele bisericesti din amândouă părțile vor sta la sfat, la masa verde, cu reprezentanții „Astrei” — dar mai ales își vor consulta și istoria, și conștiințele, dar și anumite fapte din trecutul celor două biserici „surori”(?) — vor trebui să constate și, mai mult decât atâta, să repare — unele neglijențe de pe partea ortodoxă, iar din cealaltă parte unele agresivități proselitiste, cari deopotrivă au tulburat echilibrul sufletesc-religios în Banat și au făcut, ca ideea de religie și de cre-

*) In No. 39 și 40.

dință să fie interpretată de popor prea îngust și greșit.

Nu va fi, deci, prea ușoară întocmirea mai deaproape a programei de acțiune, nouă, a „Astrei” în Banat.

Dar, să nădăjduim, totuși, că în fața suptemei primejdii ce ucide Banatul, râvna și iscusința conducătorilor „Astrei”, de o parte, iar de alta anumite reveniri din partea celor ce au pricinuit răul inițial prin frângerea unității și coesiunii religioase a sufletului românesc bănățean, se vor putea contopi într'un singur gând salvator și într'o singură acțiune de mântuire a Banatului.

Fără de acest rezultat, nu va duce la izbândă nici celalalt gând mare și legitimă dorință, cu privire la episcopia de reînființat în Timișoara, despre care — în alt articol.

P. Sf. Episcop Irineu dela Novi-Sad, la Arad

Comunitatea coreligionarilor noștri sârbi din loc a avut, Duminica trecută, o zi de mare bucurie sufletească. Aceasta li-a fost prilejuită prin faptul, că P. Sf. Sa Episcopul Irineu Cirić dela Novi-Sad (Iugoslavia), administrator totodată al eparhiei sârbești de Timișoara, a venit și la Arad, unde a sfințit vechea biserică sârbească, după reparațiile exterioare cari i se făcuseră.

P. Sf. Sa a sosit dela Timișoara la Arad, însoțit de P. C. Sa protopopul Slobodan Costici, președintele Consistorului sârbesc din Timișoara și alți Clerici. După primirea dela Aradul nou, din partea autorităților și a coreligionarilor săi sârbi, a intrat în catedrala noastră, pentru a se închina, fiind salutat în odăjdii, din partea P. C. Sale părintelui profesor Dr. Gh. Popovici, prin cuvinte călduroase, la cari a răspuns P. Sf. Sa, din tronul episcopesc, în termeni la fel, în limba franceză.

Dupăce s'a închinat la Sf. altar, P. Sf. Sa și însoțitorii s'au retras, pentruca mai apoi să slujească, sobornicește, sf. liturghie în biserica sârbească, unde P. Sf. Sa a cuvântat.

După sf. Liturghie, la care au asistat și mulți credincioși români, dimpreună cu reprezentanții autorităților locale, au urmat la casa protopopească recepțiile, la cari s'au prezentat și celelalte confesiuni.

Biserica noastră a fost reprezentată prin o delegație de doi consilieri refrenți, dela secția bisericească și cea culturală și tot așa și o delegație, aproape toți profesorii dela Academia teologică. Sentimentelor noastre, li-a dat expresiune, în fruntea recepțiilor,

părintele consilier Dr. Gh. Ciuhandu, vorbind în numele P. Sf. Sale și al eparhiei Aradului, iar păr. arhimandrit profesorul Dr. I. I. Suciuc în numele Academiei teologice. Au urmat apoi celelalte culte și autoritățile locale.

P. Sf. Sa Episcopul Irineu, e o distinsă personalitate de cleric cult, care vorbește treisprezece limbi; și aflăm, că tocmai e în curs de învățarea limbei daneze. Are și îndeletniciri artistice; și ne-a măgulit, că a înțeles ceea ce i-am spus noi românește (redat apoi pe sârbește de păr, protopop Uroș Kovincić) și nădăjduște, ca la proxima întâlnire să ne poată grăi în românește.

După masă, P. Sf. Sa, cu suita, a făcut vizită frățească Prea Sfințitului nostru, unde a rămas o jumătate de ceas, întreținându-se în limba franceză asupra mai multor probleme bisericești, de interes pentru amândouă Bisericile, dela noi și din Iugoslavia. A făcut apoi vizita șefilor locali de Culte și dlui primar, prezent la serviciul din biserică și la recepții.

P. Sf. Sa Episcopul Irineu — un cărturar distins și în alte direcții, și fost profesor de Teologie la Testamentul Nou — pe care nu este exclus să-l ajungă o nouă înălțare ierarhică, — ni-a lăsat foarte plăcute impresii, din toate punctele de vedere. În special, P. Sf. Sa a subliniat datoria noastră de a ne cunoaște reciproc și de a lucra de acord, cât mai mult în făgăsele străvechei noastre ortodoxii și pentru apărarea și progresarea ei.

În cele următoare dăm cuvântul de salut, prin rostul părintelui consilier Dr. Gh. Ciuhandu, cu care salut P. Sf. Sa s'a declarat în deplin acord.

Prea Sfințite Părinte Episcop !

Ca trimiși ai P. Sfințitului Andrei, episcopul Aradului, Vă exprimăm „bun sosit” în orașul Său de reședință și în România.

Suntem bucuroși că putem saluta în persoana P. Sf. Voastre, pe un chiriarih de înaltă cultură și valoare, al ortodoxiei în general, și în special al unei Biserici surori, dintr'un stat aliat de arme ieri, și amic de totdeauna.

Ortodoxia, care leagă cele două Maluri ale Dunării, prin două state politice cu aceleași interese și prin două Biserici naționale de aceeași credință, are mare trebuință de dubla noastră legătură și de solidaritatea noastră ortodoxă, ca și de cea politică dintre patriile noastre.

Gândindu-ne la strălucita pildă de apărarea drepturilor ortodoxiei în patria Voastră, scumpă și nouă, — pildă după îndemnul marelui Vostru patriarh adormit în Domnul, — noi cu atât mai vărtos vă întâmpinăm cu respect și cu dragoste.

Știm, că V'a adus aici dragostea și purtarea de grije, pe cari le aveți pentru conaționali și fiii Voștri duhovnicești din România noastră, sentimente, pe cari le avem, în mod tot atât de firesc și de justificat, și noi pentru coreligionarii și concetățenii Voștri români din gloriosul regat iugoslav.

Vă dorim să Vă simțiți ca acasă la noi, și ca frații și fii Voștri duhovnicești de aici să progreseze, ca o garanție și pilduire la fel pentru frații noștri din Iugoslavia.

Întru mulți ani, Prea Sfințite Părinte !

Specificul Românesc unit (?)

(Urmare)

Această „dejghinare“ „papicească“ de-
pintre noi o înfățișăm acum șasesprezece ani,
dovedind că ea prinsese ființă, geograficește, în
885 de comune mixte cu ortodocși și uniet¹⁰⁾
deci totatătea puncte de fricțiune confesională
în cari d'atâtea și-atâtea ori interesele cul-
turale și cu adevărat românești trebuie să su-
feră din pricina acestor fărâmițiri, ale sufletului
și ale *aspirațiilor* românești.

Atunci, cu adevărat se potrivește întreba-
rea: „Oare nu este un păcat național și chiar
religios, ca acele comune mici, cu forțe nume-
rice atât de reduse să trăiască și pe mai de-
parte în osânda sciziunii religioase, care și în
trecut ni-a adus — și ni-aduce și azi încă —
buclucuri în viața socială, culturală și chiar
politică?“¹¹⁾ — Întrebarea e actuală și azi.

Actuală, deoarece, biserica unietă din docilă
ce era, în Țara-ungurească cea cu tradiții de
catolicism care-i dăduse și ei ființă — a de-
venit, în România-Mare și ortodoxă, un factor
de militantism megaloman și pretențios pentru
perpetuarea „specificului“ ei, „unit“ mai mult
decât „românesc“, chemat a sfârși acolo unde
spunea zilele trecute episcopul uniet dela Cluj,
Dr. Iuliu Hossu: „în sufletul universal“ — a-
dică internațional—al Papismului.¹²⁾ Biserica u-
nietă, trecută fără prea mare reacțiune oficială prin
toate umilirile din partea statului ungar, astăzi
în statul național românesc are — după ace-
laș glas de episcop, rostit la „Agrul“ din 5
Sept. a. c. ținut în Năsăud — pretenția de a
fi o „forță națională“ (?) și „punct arhimedic,
după care va fi îndreptat (?) destinul nostru
ca neam“¹³⁾

Așa se vede, de aceea — ca să amintim
și de atitudinile oficiale uniete mai recente, dela
Oradea — s'a putut întâmpla, ca Episcopul
Dr. Tr. V. Frențiu, având și reprezentanți de
autorități românești (politice și militare) laban-
chetul dat în reședința sa în cinstea nunțiu-
lui papal A. Casulo, n'a ținut de cuviință să

¹⁰⁾ Schisma românească sau „Unirea cu Roma“, Sibiu
1921, pag. 8—22.

¹¹⁾ Ibid. 21.

¹²⁾ La congresul diecesan al „Agrului“ ținut în 4—5
Sept. 1937, în Năsăud, spunea adică următoarele: „În Româ-
nia „Agrul“ este ceace este „Acțiunea catolică“ în țările
civilizate catolice din Apus. *Lucrăm și noi pentru formarea
unui suflet universal sub conducerea urmașului lui Petru.*
Sufletul „național“ deci, vine pe al doilea plan! Vezi „Telegr.
Român“ No. 38/937.

¹³⁾ Rev. „Renașterea“ (Cluj) No. 37/937 pag. 4.

ingrijească de un toast și pentru regele Româ-
niei. După cum acelaș episcop a lipsit și dela
desvelirea monumentului regelui Carol II, la
Oradea, ca și dela solemnitatea ridicării pa-
vilionului străjeresc al Legiunii Bihor, în 8
Iunie — n'a lipsit, însă, și dela banchetul o-
ferit de primăria municipiului Oradea.¹⁴⁾

Toate aceste — firește (?) — pentrucă
episcopatul uniet lipsise, demonstrativ, și dela
Incoronarea din Alba Iulia, nereglementat; iar
mai apoi lozinca „specificului“ blăjean era dată
pe față și de mitropolitul Dr. Vasile Suciul dela
Blaj, care o spusese că biserica sa merge
cu Roma...¹⁵⁾ Se vede! Acum, agenții Romei
umblă unul după altul în lung și în latul țării.
Și, după trâmbițarea luptelor pentru biruința
„linală“ a „specificului“ lor din prilejul mer-
gerii nuațiului papal la Blaj, iată-ne acum, că
acelaș monitor oficial ne dă alte prețioase in-
dicații din prilejul sosirii acolo a cardinalului
Eugen Tisserant, „îndrumătorul și sufletul
Congregației pentru biserica orientală“ a unieți-
lor din toată lumea.

Reprezentanții „specificului“ blăjean — în
telegând aci în primul loc oficialitatea bisericii
uniete, docilă ca ieri față de guvernele un-
gurești, cari recunoșteau că, atunci, „dynamis-
mul“ românesc era pe partea Bisericii orto-
doxe române și nu pe a celei uniete¹⁶⁾ — se
complac astăzi în rosturi de mari luptători. Ei,
zilele trecute, când i-a cercetat acasă cardin-
alul Eugen Tisserant, se declară de intrați în
„rolul de *stegari* în sânul românismului“, cari
vor să ducă „la biruință adevărurile mântuitoare
(?) în sânul neamului nostru“. Doar, de
aceea colindă acum, după nuațiul papal, prin
Țara Românească, și cardinalul, el însuși preot
francez de origine, fost luptător în tranșeele mare-
lui război și locotenent în armata franceză, fiindcă
blăjenii noștri „trebuie“ — vorba e dânșilor! —
*să înceapă acum marea ofensivă pentru refa-
cerea spirituală a nației“ românești*¹⁷⁾

Provocația e cât se poate de limpede și
hotărâtă. Cei ieșiți din „fraudă, trădare și vi-
olență“ (vorba unitului Al. Papiu Ilarian), măn-
nând odinioară apa sufletului românesc pe
moara catolicismului unguresc, astăzi iau a-

¹⁴⁾ În „Telegraful Român“ No. 27/937, — informațiile
d lui prof. Aurel Popa dela Oradea.

¹⁵⁾ Ziarului „Universul“ No. 168 din 26 Martie 1924.

¹⁶⁾ Cu alt prilej vom înfățișa și aceeași stare de lucruri.

¹⁷⁾ Foia „Unirea“ No. 38/1937, în articolul prim
„Cardinalul Eugen Tisserant la noi“.

titudinii de războinici în slujba Papismului, mărturisită acum pe față, înaintea trimișilor papali și în public.

Cu adevărat, „ce se naște din pisică, tot șoareci mănâncă!“.

Decât, că conștiința, vie și trează, a Bisericii ortodoxe române și revolta, îndreptățită, a opiniei publice românești vor ști să-i desarmeze pe „stratilații“ Papalității. Și demascându-i să-i reducă, încetinel, la ceea ce sunt: mărunți declamanți naționali și *păpuși în tricolor românesc*, cari își fac jocul, mehanic și inconștient, trași de sfori strelne, împotriva interesului de existență al propriului neam, pe care pretind a-l servi prin desbinarea în care se complac.

O, ce mărunți „epigoni“ ai „luceferilor“ de odinioară!

Congresele religioase mondiale din Anglia

de prof. Vintilă Popescu

III.

Prima săptămână

După cuvântul de deschidere al Arhiepiscopului de Canterbury, membrii congresului s'au împărțit în cinci secțiuni, pentru a discuta fiecare secțiune unul din subiectele propuse într'un cerc mai restrâns de specialiști, ca apoi rezultatul acestor discuțiuni să fie adus în săptămâna următoare în discuțiunea secțiunilor plene, pentru a fi investit cu caracterul ecumenicității congresului.

Pentru a ne face o idee despre atmosfera, spiritul și nivelul discuțiunilor din secțiuni, este suficient să dau numele președinților acestor secțiuni.

Secțiunea I. Subiectul propus: *Biserica și Națiunea*; președinte: Sir Walter Moberly, președinte al comitetului universitar, fost rector al Universității din Manchester.

Secțiunea II. Subiectul propus: *Biserica și Statul*; președinte: prof. Max Huber, membru al Curții permanente internaționale de la Haga.

Secțiunea III. Subiectul propus: *Biserica, Națiunea și Statul în raport cu ordinea economică*; președinte: J. P. R. Mand, decan al Colegiului University din Oxford.

Secțiunea IV. Subiectul propus: *Biserica, Națiunea și Statul în raport cu educația*; președinte: Henry Sloane Coffin, doctor în Teologie, președinte al Seminarului Teologic din New-York.

Secțiunea V. Subiectul propus: *Biserica Universală și lumea națională*; președinte: Dr. John Mackay președinte al Seminarului Teologic Princeton, fost profesor la Universitatea din Peru.

Fiecare secțiune ținea câte două ședințe la zi, una dimineața și alta după masă. Discuțiunile în secțiuni erau foarte animate, iar președinții au dat dovadă de un larg spirit de înțelegere, lăsând pe fiecare

delegat să-și spună în întregime punctul de vedere. În secțiuni s'au ciocnit diferitele concepțiuni și tot acolo s'au desfășurat până s'a ajuns fie la un acord, fie la exprimarea în raport a punctelor de vedere incuiliabile. Organizatorii au avut grije să dea de lucru delegaților, căci chestiunile de discutat erau expuse în proiecte de rapoarte, cari făceau peste 150 pagini.

Imi este imposibil să dau o icoană fidelă a discuțiunilor angajate între reprezentanții a peste 45 națiuni, lucrând de dimineața până seara. O notă caracteriza toate întrunirile, și anume: bunăvoința și dorința fiecărui membru de a-și da modesta sa contribuție la ajungerea unui rezultat acceptat de toți și de folos omenirii. Spiritul profesoral și pur teologic, la olaltă cu: politicianii, advocații, istoricii, administratorii și comercianții creștini, asigura un echilibru între cugetare și acțiune și alimenta o frățietate în mijlocul societății creștine.

Întă-i într'un grup, de exemplu, Vicecontele Cecil și Lord Lothian, personalități politice mondiale, angajați într'o discuțiune aprinsă cu teologii germani, francezi, cehi și americani, la care se alipesc istoricul Sir Alfred Zimmern și distinsul și cultul arhiepiscop de York.

Reprezentanții Orientului îndepărtat au dezls mult despre misticismul lor, prin aceea că s'au arătat mai realiști decât apusenii.

Și totuși, asupra întregii conferințe plana un duh de teamă, o neliniște: o teamă isvorâtă din conștiința lucrării mari, la care e chemată și slabele puteri omenesti, și o neliniște la gândul unui eșec ireparabil, căci dacă lumea adunată în numele lui Hristos nu s'ar putea împăca, ce s'ar putea aștepta dela celelalte întâlniri internaționale cu alte caractere și noduri de discordie? Pentru întărirea spiritului și curajul forțelor de cugetare, membrii congresului au alergat fără ezitare la ajutorul celui Prea Înalt. În fiecare zi dimineața și seara se țineau servicii divine în biserica Universității, care era arhiplină de bărbați și femei din întreaga lume. Erau și servicii religioase pe confesiuni, cum era cel ortodox, organizat de episcopii ruși în exil, cu concursul corului rusesc din Londra.

Intr'un cuvânt: s'a reușit să se impună congresului seriozitatea cuvenită și spiritul înaltei lui misiuni.

Iar în timp ce în comisiuni se desbăteau și se căutau nivelarea asperităților, publicul nu era neglijat. Credincioșilor din afara congresului — nu numai celor din Oxford, dar și celor veniți din alte părți — li se împărțea, din marile probleme ce se discuta, câteva idei fundamentale prin conferințele publice cari s'au ținut în cursul acestei săptămâni prime. — Aproape în fiecare zi era o conferință publică, ținută de cei mai cu vază teologi. Așa în ziua de 13 Iulie a vorbit *Reinhold Niebuhr*, profesor de Morală la Seminarul Teologic din New-York, arătând că astăzi Creștinismul se află în fața catastrofei vieții umane și el trebuie s'o leuiască, căci regenerarea vieții omenesti, în istorie, n'a venit decât prin religie: când Israel a decăzut, s'au ivit profeții; când imperiul Roman încetase de a da vieții un rost, s'a arătat un fericitul Augustin; și când Catholicismul aducea corupția, s'a ridicat un Luther.

Imediat s'a ridicat la tribună, rostind acelaș subiect *Dr. T. Z. Koo*, din China, spunând că apusul european trebuie să și dea seama de substratul păgân al culturii sale, îmbrăcat în haina Creștinismului. Con-

cepția Chineză despre viață este, că ea stă pe trei principii: cerul, universul material și omul. Apusenii, în ceea ce privește cerul, au coborât pe Dumnezeu din supremația Sa și au ridicat pe om în locul lui Dumnezeu; în ceea ce privește Universul material, prin fascinanta creațiune a lucrurilor și dorința de a le posedea, viața au subordonat-o scopurilor materiale; iar în ceea ce privește punctul al treilea omul, în raporturile sociale de azi, în locul iubirii îndurătoare, domnește interesul individual, egoist. Trebuie să prezentăm omenirii un Creștinism înălțat pe aripile credinței, care să dea omului adevăratul ideal.

Ziua de 14 Iulie a pus, într-o conferință publică față'n față două concepțiuni deosebite despre Biserică și rostul ei în lume. Prof. *Justin Nixon*, profesor de teologie și morală din Colgate arată că Biserica este conștiința creștină colectivă; misiunea ei este de a clarifica, întări și extinde această conștiință, și de a aduce raporturile societății umane pe terenul unei ordine morale. Dr. *Ștefan Zancov*, profesor de drept canonic la universitatea din Sofia, spune că Biserica este corpul mistic al lui Hristos, unul, sfânt, catolic și apostolic. Semnele apostolicității sunt tradițiunea și autoritatea. Misiunea Bisericii astăzi este să asculte chemarea și porunca lui Dumnezeu, să mărturisească pe Hristos ca Domnul și Stăpânul tuturor.

În sfârșit, această săptămână ni-a mai prilejuit încă o discuțiune publică despre baza moralei creștine, susținută de două figuri cu renume în teologia apuseană: Profesor *Emil Brunner* dela Universitatea din Zürich și decanul dela Sf. Paul, Dr. *W. R. Matthews*, fost profesor de filosofia religiunilor la Colegiul regal din Londra.

Într'un mod magistral, ei arată că baza Eticii creștine este revelațiunea lui Hristos. Noi recunoaștem această revelațiune, fiindcă putem să-L recunoaștem pe El Dumnezeu, deoarece și noi suntem făcuți după chipul și asemănarea Lui. Etica filosofilor nu este etica creștină. Așa numită „etica predicii de pe Munte“, cum este înțeleasă în interpretarea dată de Tolstoi sau în „evangheliul social“, este o absolut greșită înțelegere a adevăratei Predicii de pe munte. Purtarea creștină nu isvorăște din „consensul“ filosofilor, ci din Evanghelia lui Hristos despre Trinitate și sacramente. Pentru ca un păcătos să devie bun, trebuie ca lăuntru lui să devie curat, prin mijloacele puse lui la dispoziție de Biserică.

(Va urma)

Uniformizarea cultului divin

Chestiune pusă de revista Bisericească dela Buzău, la care ne-am spus și noi cuvântul în No. 37 — e finută, de aceeași revistă, la suprafață printr'un articol al P. C. părinte ieromonah Ivision Sava dela seminarul monahal Cernica, cu titlul: „Să respectăm tipicul“. Foarte bine! Dar, că slujbela s'ar putea învăța după bună rânduială tipiconală numai la sfintele mănăstiri, cum crede P. C. Sa, ne îndoiim. Ar trebui să se fiină bună rânduială tipiconală și la catedralele eparhiale, mitropolitane și la cea patriarhală. Doar ele's „rădăcina și mama“ bisericilor din cuprinsul chiriarhiilor respective. *Dacolo* trebuie începută revenirea la ordinea tipiconală și la mult dorita și necesara uniformizare a cultului. Căci, catedrale au toate chiriarhiile, mănăstiri, însă, nu avem, mai ales noi ardelenii. Iar pentruca școala această, practică, dela catedrale — unde, ca de ex.

la Cernăuși, nou-hirotoniții sunt reținuți în șir vr'o două săptămâni, pentru a se introduce în tot felul de slujbe — să reușească, ar fi bine, ca această normă să se generalizeze (de ex. printr'o dispoziție a Sfântului Sinod). Iar pentru ca această practică din jurul catedralelor să poată fi cât mai scurtă, ar trebui ca în tot felul de școale teologice să se introducă și o practică liturgică a studenților (pe vremea mea era și aceasta la Cernăuși și o avem, în parte și'n Ardeal). Și, ar fi bine, mai departe, ca profesorii de Liturgică dela toate școalele teologice să se edune la un sfat — cum o fac aceasta și consilierii culturali din patriarhie — pentru a stabili unele precizări de ordin teoretic și practic, și apoi, întorși la catedre și la practica liturgică din școalele lor, să pună baza — teoretică și practică — pentru viitoarea uniformizare, așa de imperioasă. Până să se facă școala liturgică cu *actualii* preoți, obișnuși cu practicile lor locale spre a fi îndrumați spre uniformizare, trebuie început lucrul, cu sistem, dela capătul inițial al preparativelor de îndreptare. Nouă cel puțin, așa ni se pare că s'ar proceda mai efectiv: de a *preveni continuarea aberațiilor existente, dând îndrumări unitare nouilor generații de preoți.*

Despre ce să predicăm?

26. Octomvrie. Sf. m. Mucenic Dumitrie.

(Ioan XVI. 33).

Înfăptuirea idealurilor mari, a cerut totdeauna jertfe multe și dureroase. Pentru ca să se ridice și întărească în lume biserica binelui, adevărului și frumosului, au trebuit să se jertfească mil și mil de meșteri.

Dintre toate idelle mari, ideea sfințeniei creștine a întâmpinat mai multă rezistență și a avut mai mulți mucenici. Pentru împământenirea ei între oameni a trebuit să se întrupeze Mântuitorul și pentru izbânda ei, însuș fiul lui Dumnezeu a trebuit să fie prima jertfă.

Toate paginile istoriei știu să spună povestea unuia dintre cece — prin jertfa vieții lor — au dus peste veacuri și peste mări și țări biruința și fericirea Crucii. Isvorul puterii acestor eroi ai crucii îl aflăm în îmbărbătarea pe care Mântuitorul a dat-o tuturor celorce se străduesc, și luptă pentru adevăr și dreptate: „În lume necazuri veți avea; ci îndrăzniți, eu am biruit lumea!“

Din pilda vieții și morții acestor mucenici ai crucii, creștinul poate lua oricând putere și curaj pentru viețuirea sub steagul alb al creștinismului.

Cel ce stă în contact sufletească cu valorile de spiritualitate revărsate în lume de mucenicii crucii, poate birui mai ușor ademenirile streine și poate trăi mai din plin idealurile sfinte. Acest contact ni-l înlesnește sf. Biserica prin sărbătorile așezate întru pomenirea celor ce au murit pentru și întru nădejdea viierii.

Pomenirea sf. Dimitrie să fie în sufletele noastre un puternic îndemn la viață și realizări creștine. Azi când idealurile sfinte sunt disprețuite și celce luptă pentru ele, considerați ca lipsiți de simțul realității, să ne împărtășim cu entuziasm din avântul de jertfă al sf. Dimitrie, luând întărire din credința lui.

Numai așa va fi viața noastră, o lumină mai mult în întunerecul lumii de azi.

31. Octombrie, Dumineca XXII după Rusalii

Se va vorbi despre fericirea raiului, pornind de la cele văzute la cele nevăzute, în măsura în care Dumnezeu a binevoit să ne descopere.

Sfântul ap. Pavel fiind răpit — încă în viața sa pământească — din bună voința Tatălui ceresc — până la al treilea ceriu, ne spune umil și încântat că: Ochiul n'a văzut, urechea n'a auzit și în inima omului nu s'a suit ceea ce gătit Dumnezeu celor cari îl iubesc (I Cor. 2₉). Fericitul Augustin vorbind despre dulceața fericirilor raiului zice, că de ar cădea un singur strop din aceasta în iad, ar îndulci toată amărăla suferințelor celor ce se chinuiesc, ba ar fi în stare să stingă chiar și flacăra focului etern.

Și oare care ar fi această nespuse de mare fericire? Răspuns ne dă sf. ap. Pavel când zice: „Acum vedem ca prin ogîndă cu ochii întunecoși, iar atunci vom vedea față în față. (I. Cor. 13₁₂)

Bucuriile și fericirea pe care ni le oferă lumea sunt umbrite de gândul întristător că odată trebuie să le părăsim. Bucuria și fericirea pe cari Dumnezeu le-a pregătit aleșilor săi în curțile sale, sunt vecinice ca însuș Dumnezeu (Luca 1₃₃)

Acolo aflăm frumusețe: Dreptii vor străluci ca soarele. (Mat. 13₄₃) Vom găsi putere și libertate: „Drepti sunt ca îngerii lui Dumnezeu în ceru”. (Mat. 22₃₀) Onoruri și bogăție: „Avere și prisosință sunt în casa D-lui” Ps. 112₂) Cel flămânzi și setoși se vor sătura: „Acolo nu vor flămânzi nici nu vor înseta mai mult, căci mielul cel din mijlocul scaunului de domnie îl va paște pe ei la isvoare de apă vie” (Apoc. 7₁₆₋₁₇) Viața va fi scutită de dureri și năcazuri: „Va șterge Dumnezeu toată lacrima din ochii lor”. (Apoc. 7₁₇)

De pe tronul mării de-a dreapta Părintelui său, Hristos ne chiamă zicând: „Veniți binecuvântații părintelui meu de moștenii împărăția care este gătită vouă”.

Să-l urmăm pe calea către ceru, întocmind viața noastră așa, ca de-acî 'ncolo să numai viem noi, ci Hristos să vieze în noi.

Monografia — almanah a Crișanei: Județul Arad

În unul din numerele trecute am făcut mențiune de Monografia — almanah a județului Bihor, punând chestiunea necesității de scrieri similare și pentru provincia noastră. Militam atunci mai mult pentru urnirea studiilor istorice, cu sistem. Dar și până să se realizeze acest proiect, care ar spori mult prestigiul autorităților și intelectualiilor noștri din ținutul Aradului, — avem plăcerea de a anunța acum — ceea ce știam și de mai 'nainte — că menționata „monografie-almanah” privitoare la Bihor, este numai începutul unei serii, a cărei scoatere a luat-o în grija sa p. diacon Aurel Tripon dela Oradea.

Vestim, așa dar, că lucrările pentru scoaterea unui volum la fel pentru Arad și provincia aceasta, s'au început și, poate, nu sunt departe de a fi încheiate. Tot așa, în acelaș cadru, se proiectează și un al treilea volum, cu privire la partea, de din sus de Bihor, a Crișanei.

Volumul *Isprăvit, despre Bihor*, — pe care l-am semnalat, nu însă și prețul, pe care nu-l știam atunci — *ceastă 1500 Lei*, în ediție de lux, (singura, care a

fost scoasă din tipar). *Tot atîta va costa și volumul privitor de Arad.*

Aducem aceasta la cunoștință obștească și pentru motivul special, de a se ști, că toți factorii vieții noastre românești din această regiune, cari au posibilități materiale, sunt datori să sprijinească editarea volumului ce va eși din tipar.

Biserica, din a sa parte — cu știrea și autorizarea P. Sf. Sale Părintelui episcop — e de acord, ca această lucrare, în care se va trata nu numai despre actualități culturale, ci și despre trecutul acestui ținut, să fie procurată *pentru toate oficiile protopopești și parohiale, respectiv pentru bibliotecile lor.*

Informații mai de aproape, de sigur, va da, la vremea sa, editorul, prin apelurile și listele de abonare pe care le va lansa, provocându-se și la recomandarea de față.

Bibliografie

Pr. Dim. P. Micșunescu: „Vizitând mănăstiri basarabene și bucovinene”. București 1937. Volum frumos și cu mai multe ilustrații, tratând pe 131 pagini despre 33 mănăstiri și schituri. Cu o prefajă de D. prof. N. Iorga. Are o descriere frumoasă, cu lucruri potrivite de a fi știute mai ales la noi, unde aproape nu avem mănăstiri. Expunerea e făcută în chip de descrierea unei călătorii, ce a făcut-o autorul. Recomandăm pentru bibliotecile parohiale și protopopești ca și pentru oricine dorește să se orienteze în cauză. Prețul cărții e de 50 lei exemplarul. Se poate avea dela autor. În București V. Șoseaua Vitan 122. Se poate procura și prin Librăria diecezană.

Reviste

„Luceafărul” *revista Regionalei Bănățene a „Astrei”, Nr. 1-2* (Iulie-August a. c.) a apărut, în Timișoara, ca continuare a revistei literare, cu acelaș nume, ce o scotea până acum d. Dr. A. Cosma iunior.

Revista, în continuarea deacum, va sta la îndemâna Regionalei, ce și-a creiat-o „Astra” prin adunarea sa generală recentă, întrunită la Timișoara, — ca și la îndemâna lucrătorilor cu condeiu, în locul prim bănățeni, cari d'aci 'ncolo au un nou organ, inclusiv *sporite* obligații de afirmare culturală, în slujba restaurării etnice și morale subliniată de «Astra» cu prilejul recente sale adunări generale. În fruntea revistei stă articolul semnat de președintele Regionalei, d. Sabin Evușianu, urmat de multe alte condeie bune. Le facem toate bunele urări. Și mai mult de cât atîta, vom scrie și noi — cum am și început — alături de Bănățeni, în slujba aceleiași cauze. Adăogăm și-o dorință: Preoțimea noastră mai ales bănățeană, să aboneze revista — numărul dublu de acum e numai 20 lei — și mai ales, să colaboreze la ea.

„Innoirea”, revistă ce apare în Arad — fără a-și fi luat în frontispiciu și-o indicație de

program — sub conducerea directorului ei d. *Tiberiu Vuia*, a ajuns deja la al 3-lea număr, după o apariție la câte 15 zile. Se prezintă bine, ca format ca al nostru și cuprins variat: articole și informații literare - culturale. Inregistrăm străduința, cu bune doriri, și în cazul acesta, ca pentru oricare lucru bun în domeniul apostolatului cultural. Decât că, pe la Arad s'au ivit în trecut prea multe încercări de infiripări publicistice, fără să ducă prea departe... Și-ar fi pagubă să potighească și «Innoirea», ce acum iese pe arena culturală a Aradului, și «Hötarul», care începuse mai din vreme.

Cronică

De ziua Regelui — sărbătorită Sâmbătă în 16 a. c. de toată suflarea românească, fiind aniversarea a patru zeci și patru dela nașterea Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, — Aradul încă și-a dat tributul de rugăciune și de omăglu. Din acest prilej. P. Sf. Sa Părintele episcop Andrei, înconjurat de un mare sobor preotesc — consilieri eparhiali și alți preoți — a slujit obișnuitul „Te-Deum“, la care au asistat autoritățile și mulți credincioși. A fost de față și o parte din elevii școalelor secundare, restul rămânând la serviciile divine și la festivalele școlare ale școlilor respective. După „Te-Deum“, a cuvântat, cu miez și cu căldură, părintele Florea Codreanu, în cinstea Majestății Sale, spre mulțumirea obștească a tuturor celor prezenți.

Dăm numai acum această cronică, întârziată din pricina dificultăților de grevă tipografică.

Cerc religios la Șicula. În frunțașă parohie, Șicula, protopopiatul Ineu, Duminică în 17 Oct. a. c. prin bunagrijie a parohilor de acolo: Iustin Monțla și T. Halicu, s'a ținut un reușit cerc religios. La poporul adunat de prin parohiile: Șicula, Gurba, Ineu, Zărând, Seleuș, Șomoșcheș și Cuvin au servit sf. Liturghie P. C. Păr. C. Turicu din Arad și C. Păr. T. Halicu-Șicula, I. Laza-Seleuș, I. Giurgiu-Mocrea și Gh. Perva-Gurba. Serviciul divin a fost înălțat prin cântările corului de țărani din Șicula, condus cu multă pricepere de Păr. I. Monțla, precum și de o măiastră talmăcire a Evangheliei Semănătorului făcută de Păr. C. Turicu.

Cea mai însemnată și binevenită intercalare în serviciul acestel zile a fost „Drumul crucii“: S'a înconjurat sf. biserică, în procesiune, și s'a expus de către Păr. C. Turicu 14 meditații în fața a 14 icoane ale Patimilor. Meditațiile au fost făcute asupra chinurilor Domnului, cu aplicări la viața trudită a țărânului creștin. Meditațiile acestea, pe lângă partea lor ploasă, cu care au lucrat din belșug asupra sufletelor, au avut darul să răspundă în mod indirect la o mulțime de îndoeeli și întrebări doctrinale, cari se sbat în mintea creștinului de azi.

După Vecernie, în fața „Ostașilor Domnului“, din aceleași parohii, au cuvântat Păr. C. Turicu, talmăcind în nota zilei textul dela Galateni 3,1, și Pr. Gh. Perva, care a prevenit pe membrii „Oastei“ asupra ispitelor, cari îi pot ajunge, în situația lor de creștini mai îndătinai a citi sf. Scriptură și în situația lor de „ostași al Domnului“.

Au mai vorbit apoi conducătorii de „oști“: Anghel Gh.-Cuvin, Sas Petru-Șomoșcheș, Selejan I. Zărând, Pantea-Seleuș și Ardelean Pavel-Șicula.

Poporul a rămas, în urma acestei misiuni, foarte mulțumit, mișcat sufletește și luminat. Sămânța a căzut în pământ bun. Preoții misiunii s'au despărțit cu convingerea, că astfel de întruniri, sunt dintre cele mai sigure metode de păstorie sufletească.

(G. P.)

Informațiuni

Comunitatea noastră Sânt-Andrei a fost împărțită, din partea prefecturei județului Timiș-Torontal, prin lărga și înțelegătoarea munificență a d-lui prefect Dr. Dim. Nistor, de un ajutor de Lei 35000, pentru folosul „Casei Culturale“ de acolo. Inregistrăm, bucuroși și această jertfă, adăogându-i cuvenita mulțumită.

Nr. 25—937.

Convocare

Potrivit prevederilor din art. 10 al Statutelor Asociației „Andrei Șaguna“ a clerului ortodox român din Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului — având arhieriasca binecuvântare — convocăm pe cei de al XV Congres anual al acestei Asociații la Târgu-Mureș, pe ziua de 2 Noemvrie 1937, cu următorul

PROGRAM:

1. Ora 8^{3/4}. Sf. Liturghie, cu chemarea Duhului Sfânt, în biserică ortodoxă din localitate, și cu predică păr. Ilarion Felea, profesor Academia teologică, Cluj
2. Deschiderea Congresului prin președintele Ionom-Stavrofor Dr. Gh. Ciuhandu, în sala festivă a Primăriei, urmând salutul reprezentanților autorităților și diferitelor societăți.
3. La ora 13. masă comună în sala de oglinzi a Palatului Cultural.
4. La ora 4, în sala Primăriei: conferența P. C. Sale părintele diacon și profesor Grigorie T. Marcu, Despre secte.
5. Raportul general despre activitatea Asociației în anul trecut.
6. Raportul casierului despre situația financiară-economică a Asociației.
7. Eventuale propuneri ale Comitetului central, ori provenite dela membrii Asociației. (Acestea din urmă vor trebui prezentate biroului central al Asociației, cel puțin cu trei zile înainte de congres).
8. Restaurarea conducerii Asociației pe proximități trei ani (1937—40) de gestiune.
9. Inchiderea congresului.

Delegații despărțămintelor Asociației, sunt invitați a participa în număr la ședințele congresului.

Membrii comitetului general se vor întruni în ședință, în preziua congresului (1 Nov.) la Prefectura județeană, la ora 18 precis.

După ședința de comitet va urma consfătuirea

de obște cu delegații despărțămintelor și alți membrii ai Asociației.

P. C. Președinți de Secții vor avea să trimită de urgență eventualele rapoarte restante și orice alte informații, pe adresa P. S. părintelui secretar I. Bânda (Roșia, jud. Sibiu).

Pentru rețineri de locuințe, preoții congresiști vor avea să se anunțe, până în 27 Octombrie. P. C. Sale Părintelui protopop Ștefan Rusu din Tg. Mureș.

Sibiu, la 9 Octombrie 1937.

Ionom-Stavtofor

(ss) Dr. Gh. Ciuhandu,
președinte.

(ss) Pr. I. Bânda,
secretar general.

Nr. 6955/1937.

Comunicate

Sfânta Episcopie a Râmnicului Noului Severin, cu adresa Nr. 6952/1937 Ne aduce la cunoștință, că a pedepsit cu excluderea din monahism pe monahul *Papsalichie Martinescu* din Sf. Mănăstire *Tismana—Gorj*, făcându-se vinovat de vagabondaj.

Numitul nu poate fi primit în nici o mănăstire.

Ceeace comunicăm spre conformare.

Arad, la 9 Octombrie 1937.

† Andrei
Episcop.

Nr. 6840/1937.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Inspectoratul General de Control, cu adresa No. 213069/1937, Ne comunică următoarele:

În vederea îmbunătățirii agriculturii cu toate ramurile ei, a îngrijirii mai bune a gospodăriilor, a educației profesionale, tehnice, culturale și morală a sătenilor, cum și a stabilirii mai multei armonii și solidarității între ei pentru fapte bune, — Ministerul Agriculturii și Domeniilor a găsit că organizarea lor în asociații de interes profesional ar fi un mijloc eficace prin care s'ar putea realiza mai bine aceste desiderate, deci și ridicarea sătenilor.

În acest scop a tipărit statutele pentru înființarea de asemenea asociații, denumindu-le „*Bunii gospodari*” și a început acțiunea de constituirea lor prin serviciile agricole județene.

Cum prin aceste asociații se poate activa pentru desăvârșirea oricărei acțiuni de interes pentru viața rurală, de toți acei cari au un rol în ridicarea acestei vieți rurale, și cum preoții au un rol principal în această acțiune este bine ca și dlor să contribuie la înființarea asociațiilor „*Bunii Gospodari*” în satele lor și să ia parte activă la îndrumarea lor!

Deci dispunem ca Cucernicii preoți să ia contact cu personalul serviciilor agricole, care are statute și instrucțiuni pentru constituirea acestor asociații și printr-o conlucrare armonioasă să contribuie cu tot devotamentul, la înfăptuirea, dezvoltarea și consolidarea acestor acțiuni.

Arad, 11 Octombrie 1937.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Rectificare

În Nr. 42, a Revistei noastre din 17 Octombrie 1937, în Publicația de licitație a Consiliului parohial din *Leauț* cu Nr. 77/1937, sa strecurat o eroare ce se corectează că, în loc de 28 Oct., licitația se va ține în 27 Octombrie a. c.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință, că la 31 Octombrie 1937, orele 15 se va ținea în localul Școlii Primare din loc licitație publică pentru renovarea externă și internă a Sfintei Biserici din *Drăgoești*, județul *Timiș-Torontal*.

Valoarea lucrării după deviz este de Lei : 154.400

Licitația se va ținea în conformitate cu Art. 88—110 din L. C. P. Regulamentul Oficiului Central de Licitații precum și normelor publicate în Monitorul Oficial Nr. 127/1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitație vor depune, pe lângă oferte, și o garanție de 5% din valoarea lucrării; iar oferta se va face numai în conformitate cu Caetul de sarcini și devizul, care pot fi văzute în orice zi la Oficiul Parohial.

În caz că prima licitație nu va avea nici un rezultat, o a doua licitație se va ținea la 14 Noembrie 1937, aceiași oră și local.

Drăgoești, la 14 Octombrie 1937.

Consiliul parohial ort. român

CONCURS

Conform hotărârei Veneratului consiliu Eparhial Nr. 6588/937, îndeplinirea postului de capelan, temporal cu drept de succesiune pe lângă parohul *Ion Popovici*, din *Berechiu* Prototiatul Ineu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela apariția în „*Biserica și școala*”.

Venitele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Uzufructul întregii sesiune parohiale de 32 jugăre pământ arabil.

2. Stolele și birul legal, care se induce în concurs din oficiu.

3. Folosința casei parohiale.

4. Salarul întreg dela Stat rămâne parohului *Ioan Popovici*.

5. Toate dările către Stat și comună după sesiune și casa parohială și întreg beneficiul parohial le va suporta capelanul ales.

6. Alesul va predica regulat în biserică și va catechiza în toate școlile primare din comună, fără alte remunerațiuni.

7. Va conduce oficiul parohial și va face toate socoșile regulat în fiecare an, la timp.

8. Va îndeplini toate funcțiunile din parohie.

Parohia e de clasa III. Cei ce doresc a reflecta la acest post se vor prezenta într-o duminică sau sârbătoare în timpul concursului la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice. Cererile de concurs însoțite cu documente necesare adresate consiliului parohial din *Berechiu* se vor înainta Prea Sf. Sale Păr. Ep. Dr. Andrei Magier în termenul concursual.

Berechiu la 19 Septembrie 1937.

Ioan Popovici

președintele consiliului parohial.

În conțelegere cu

Mihai Cosma Protopop.